

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора
МИКОЛЕНКА Олександра Івановича на дисертаційне дослідження
ОВРАМЕЦЬ Юлії Олександрівни на тему:
«Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні»,
подане до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Питання адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні постають проблематикою, яка вже тривалий час викликає значні обговорення як у колі фахівців, так і серед громадськості, набуваючи подеколи суспільного резонансу. Такий стан опосередкований, насамперед, корупційними ризиками, пов'язаними з використанням бюджетних коштів при такого роду закупівлях. Водночас, і масштабні закупівлі у військовій сфері, також знаходяться під активним громадським та міжнародним моніторингом та є такими, що потребують організаційно-правових удосконалень, особливо під час воєнного стану, в якому перебуває наразі наша країна. Власне цими та й іншими обставинами обумовлена актуальність тематики дослідження.

Можна цілком погодитися із твердженням дисертантки, представленим на с. 23–24 дослідження, що, враховуючи новизну законодавства про публічні закупівлі, в правовій доктрині України дотепер не було здійснено загального науково-теоретичного дослідження окресленої теми дисертаційного дослідження. А власне, здійснення дослідження адміністративних процедур проведення публічних закупівель забезпечить систематизацію знань із різних джерел для формування єдиного розуміння змісту та призначення цих процедур, покращення їх нормативного регулювання та практики застосування. Фактично, актуальність даного дослідження визначається потребою сформувати систему знань щодо адміністративних процедур проведення публічних закупівель.

Окрім того, в ході написання дисертаційного дослідження дисертанткою встановлено, що, враховуючи той факт, що 24 лютого 2022 року росія

розпочала відкриту війську агресію проти України, система публічних закупівель в Україні зазнала безпрецедентних викликів, які потрібно було терміново вирішувати Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України, щоб не паралізувати всю систему закупівель в Україні. Досвід першої фази війни в лютому-квітні 2022 року показав, що практично жодна із процедур Закону України «Про публічні закупівлі» не передбачала спрощення та прискорення закупівель в умовах воєнного стану і насправді далеко не забезпечувала нагальності у вирішенні питань публічних закупівель для державних потреб. Слід також врахувати, що період воєнного стану в Україні показав, що війну не можна спрогнозувати і які будуть далі виклики для системи публічних закупівель важко передбачити.

Саме тому дисертаційне дослідження є не лише актуальним та своєчасним, а й надзвичайно корисним для наукової спільноти й, зокрема, нормотворців, оскільки в ньому вирішуються проблемні питання адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні з урахуванням умов воєнного стану та відповідних безпекових ризиків, з якими зіштовхнулася наша держава.

Робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Окреслені завдання дослідження відповідають його загальній меті, яка полягає в тому, щоб на основі здійснення комплексного аналізу наукових праць, чинного законодавства України й практики його застосування, з'ясувати особливості адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні на сучасному етапі, сформулювати ряд рекомендацій і пропозицій щодо їх удосконалення. У роботі теоретичні принципи поєднуються з практичними знаннями з обраною тематики дослідження.

Дисертаційне дослідження узгоджується з правилами побудови та здійснення комплексних наукових пошуків, вироблених методологічною наукою й стандартами оформлення отриманих результатів у ході його проведення. Здобувачка на належному рівні застосовує низку методів й прийомів наукового пізнання, які є характерними для наукових робіт,

й використання яких дозволило сформулювати авторські дефініції щодо формування й реалізації адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні на сучасному етапі та обґрунтувати висновки й рекомендації щодо запропонованих змін до системи чинного законодавства.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації забезпечується, в першу чергу, вдалим використанням відомих наукових методів обґрунтування отриманих результатів, висновків і рекомендацій, які корелюються із визначеною метою та сформульованими завданнями. Досягнення поставленої мети стало можливим завдяки використанню загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, зокрема: діалектичного, історичного, формально-логічного, аналізу й синтезу, системно-структурного, логіко-семантичного, порівняльно-правового, формально-юридичного, прогностичного.

Дисертантка ґрунтовно підійшла до нормативної основи дисертації, що складають міжнародно-правові акти, ратифіковані Верховною Радою України, звіти та дослідження міжнародних організацій, закони України, підзаконні нормативно-правові акти Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що визначають адміністративно-правові процедури публічних закупівель.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам, що ставляться до такого виду досліджень. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що у сучасній юридичній науці вперше досліджено адміністративно-правові процедури публічних закупівель, а також напрацьовано авторські пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України у сфері публічних закупівель. В результаті наукового дослідження сформульовано низку наукових положень і висновків, які запропоновані особисто здобувачкою, котрі характеризуються науковою новизною, мають важливе практичне й теоретичне значення.

Окремої уваги, зокрема, заслуговують пункти новизни, що набули подальшого розвитку, а саме: розуміння адміністративних процедур публічних закупівель як особливого порядку здійснення послідовних процедурних дій замовниками публічних закупівель і прийняття процедурних рішень щодо закупівлі товарів, робіт, послуг в рамках нормативно врегульованої Законом України «Про публічні закупівлі» організації публічних закупівель, що спрямовані на реалізацію компетентності держави з придбання товарів, робіт і послуг із найбільшою ефективністю і найменшими витратами, що завершується прийняттям замовниками рішення про закупівлю або відмову від закупівлі. Кожна окрема адміністративна процедура публічних закупівель відповідно до частини 2 статті 19 Конституції України має власний нормативно визначений імперативний порядок дій, який носить адміністративний характер і може надалі бути оскаржений в адміністративному або судовому порядку. Захист загальносупільного інтересу у сфері публічних закупівель, на думку дисертантки, досягається через реординаційні відносини – учасники закупівель можуть вимагати від держави (замовників закупівель, контролюючих органів) діяти виключно у спосіб, прямо передбачений законодавством, а також вимагати юридичного захисту цих прав у випадку їх порушення (с. 28 дослідження).

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових виданнях. Основні результати роботи відображено у 8 наукових публікаціях, серед яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 3 статті у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні іншої держави, три тези наукових доповідей.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Оврамець Юлії Олександрівни на тему: «Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні» можуть бути рекомендовані у: науково-дослідній сфері – як підґрунтя щодо подальших наукових розробок із

досліджуваної проблематики; правотворчій діяльності – при проведенні правової експертизи відповідних нормативно-правових актів; навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Теорія держави і права», «Адміністративне право», «Кримінальне право» та підготовці відповідних навчально-методичних матеріалів. Наявними є й відповідні акти впровадження.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу й на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. Видається, що запропонована авторкою в межах анотації (с. 3) та висновків (с. 244) дефініція «адміністративно-правове регулювання публічних закупівель» як цілеспрямований вплив норм адміністративного права на процес закупівель за державні кошти *з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів повного виконання державою покладених на неї суспільством завдань і функцій*, є не повною, оскільки у якості мети зазначено лише «*забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів повного виконання державою покладених на неї суспільством завдань і функцій*», що притаманна будь-якій категорії, яка має відношення до публічної і ніяк не корегується з власне окресленою авторкою дефініцією «адміністративно-правового регулювання публічних закупівель», а відтак, потребує доопрацювання. Зауважимо, що в межах новизни відповідна авторська пропозиція не отримала свого відображення взагалі.

2. На с. 27 у другому пункті блоку наукової новизни «удосконалено» авторкою запропоновано власне розуміння публічних закупівель як *об'єкта адміністративно-правового регулювання* в Україні шляхом визначення таких ключових рис як: 1) Нормативна урегульованість; 2) Цільове використання коштів; 3) Конкурсний характер; 4) Економічна; 5) Є інструментом економічної політики. На нашу думку, пункт четвертий означених ключових рис потребує певного коригування, оскільки не кореспондується з усіма

іншими, хоча і має певну логіку у такому представленні. Водночас, зауважимо, що у межах висновків, на с. 244–245, де більш деталізовано представлено результати дослідження, авторкою представлено вже шість таких ключових рис, а саме: 1) Нормативна урегульованість; 2) Цільове використання коштів; 3) Конкурсний характер; 4) Економічна доцільність; 5) Інструмент економічної політики та 6) Адміністративний метод регулювання.

3. Не зважаючи на те, що розділ 3 дослідження присвячено, відповідно його назві, саме шляхам удосконалення адміністративних процедур публічних закупівель в Україні, науковому аналізу піддані питання: 1) імплементації Україною положень Угоди з ЄС в частині публічних закупівель (с. 204–217) та 2) поточні проблеми публічних закупівель в Україні в умовах воєнного стану. Аналіз обох означених складових є важливим і актуальним, водночас відсутнім є безпосереднє представлення напрямів чи шляхів оптимізації у розрізі досліджуваного питання, оскільки робота переважно присвячена науковій складовій, аналізу стану проблематики дослідження і особливостям, пов'язаними з євроінтеграційними процесами та правовим режимом воєнного стану в Україні і не містить відповідного структурного компоненту у якості окремого підрозділу дисертаційного дослідження.

4. Окрім того, в межах підрозділу 3.2 «Поточні проблеми публічних закупівель в Україні в умовах воєнного стану» (с. 218–236) варто було б запропонувати шляхи удосконалення громадського контролю за публічними закупівлями, зважаючи на ті репутаційні ризики, які несе Україна, здійснюючи такі закупівлі у сфері оборони і безпеки, що у дійсності в реаліях України все ж мають суттєву корупційну складову і несуть суттєві загрози майбутньому нашої держави у цілому. У цьому контексті ми спиралися на вже проведене і відповідним чином оприлюднене дослідження авторки на тему: «Система державного та громадського контролю публічних закупівель», опубліковане у науковому фаховому виданні. Окрім того, на с. 2 дослідження дисертанткою зазначено, що: «актуальність дослідження системи контролю за

проведенням публічних закупівель обумовлюється ... необхідністю виявлення ролі контролю публічних закупівель у системі публічних закупівель, виявленні найбільш дієвих інструментів контролю публічних закупівель».

5. Видається не зовсім коректним зазначення уніфікованої «дати звернення», а саме: 20.06.2023 р. щодо всіх нормативно-правових актів та інших позицій зі списку використаних джерел, оскільки дослідження писалося протягом тривалого часу і зрозуміло, що дисертантка у різні часові проміжки та й можливо не один раз зверталася до тієї чи іншої джерельної бази наукової роботи.

Водночас, зазначені зауваження є репрезентацією масштабу дослідження, яке виходить за рамки однієї наукової праці та потребує подальших наукових обґрунтувань із урахуванням вказаних рекомендаційних позицій. На загальне позитивне враження від роботи вони не впливають, однак стимулюють до більш ґрунтовних подальших наукових пошуків.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій авторки, фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Ю. О. Оврамець є оригінальною та самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертаційне дослідження Оврамець Юлії Олександрівни на тему: «Адміністративно-правові процедури публічних закупівель в Україні» є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються теоретичною новизною у розкритті комплексної проблематики адміністративно-правових процедур публічних закупівель в Україні, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а його авторка Оврамець Юлія Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент
завідувач кафедри адміністративного
та господарського права
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова,
доктор юридичних наук,
професор

Олександр МИКОЛЕНКО

Підпис громад. Олександр Миколенко
посада зав. кафедри
ЗАВІРЯЮ:
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова
Запорожченко О. В.